

El gran alquimista d'Europa

L'estímul de Jean-Claude Juncker a l'economia es basa en un pensament màgic.

Els alquimistes medievals que intentaven transmutar els metalls en or envoltaven les seves teories d'un llenguatge místic impenetrable. Jean-Claude Juncker, el president de la Comissió Europea, va limitar l'ús de metàfores quan va anunciar el seu esperat paquet d'inversió al Parlament Europeu. El seu pla, va dir, era una "regadora" que podria alimentar l'economia europea fins a fer-la créixer. Sembla, però, que hagi dipositat les esperances en les mateixes forces misterioses canalitzades pels antics en la seva recerca gnòstica.

Amb un deix de retret cap als seus predecessors, Juncker sosté que la UE s'enfronta a la seva "última oportunitat". Els populistes i els demagogs, suggereix amb to amenaçador, estan a l'espera que Europa no pugui trobar la voluntat per fer front als seus problemes de creixement baix i atur elevat. Els escèptics dubten que Juncker, primer ministre de Luxemburg durant molt temps i sempre implicat a Brussel·les, sigui la persona adequada per revigoritzar Europa. Però fins i tot abans d'assumir el càrrec l'1 de novembre ja va indicar que anava de debò, anunciant reformes per a la maldestra estructura de la comissió i promettent iniciatives primerenques.

La principal va ser la previsió d'un fons d'inversió a tres anys de 300 milers de milions d'euros. Lamentablement, Europa ha invertit menys del que calia en infraestructures. L'any passat, la inversió pública a la zona euro va ser del 2% del PIB, la meitat que als EUA. Juncker està molt interessat a arreglar el transport i les xarxes digitals i energètiques d'Europa. Així i tot, alguns detalls del paquet, especialment d'on vindrien els diners, continuaven essent difícils d'entendre.

Tot es va aclarir el 26 de novembre, quan Juncker va donar a conèixer el seu pla. El nou Fons Europeu d'Inversions Estratègiques (EFSI) mobilitzarà una despesa de 315 mil milions d'euros, fins i tot més que la xifra prevista. Experts inde-

Reproduït amb permís de

pendents prepararan una llista de projectes potencials, que no sols inclouran projectes d'infraestructura convencionals sinó també d'educació i R+D. S'eliminarà la burocràcia i les normes s'harmonitzaran per afavorir-ne la inversió. Gràcies a això, va dir Juncker, "oferim esperança a milions d'uropeus desil·lusionats després d'anys d'estancament."

Però aquest paquet d'or no sembla tan positiu. Només 21 milers de milions dels 315 milers de milions són públics, res de nou: 16 milers de milions vindran dels fons de la UE i la resta, del Banc Europeu d'Inversions (BEI). Aquest capital té com a objectiu permetre al BEI, que acollirà l'EFSI, prestar uns 63 mil milions. I, en un acte de transmutació, aquest finançament desbloquejarà 315 mil milions de capital: els inversors institucionals, admet Juncker, tenen ganes de desplegar els seus diners només si les condicions són les adequades. L'EFSI proporcionarà "protecció de riscos" al BEI i li permetrà invertir en els projectes més complicats sense arriscar la seva qualificació AAA.

Suposant que l'EFSI s'obri pas a través de la maquinària burocràtica de la UE, començarà l'estiu vinent. Durarà tres anys i, si té èxit, es podria ampliar tres anys més. Si Juncker pot fer or amb els 21 mil milions d'euros inicials, s'espera que el pla creï entre 1 i 1,3 milions de llocs de treball. Això seria benvingut, però l'atur a Europa és de 25 milions de persones, i les autoritats reconeixen que es necessiten més llocs de treball.

Aquí és on entra la segona gesta alquímica de Juncker. Ell espera que l'impuls polític del seu pla faci de pedra filosofal a les capitals d'Europa i que encoratgi els governs nacionals a invertir en el capital de l'EFSI o a cofinançar projectes

directament. Com a incentiu, la comissió exclourà aquestes contribucions dels seus càlculs de dèficits pressupostaris. França i Itàlia, en unes altres paraules, no poden gastar més per estimular les seves economies, però sí la d'Europa.

El diagnòstic que Juncker fa dels mals d'Europa és prou just. I treballa sota unes restriccions rigoroses: el deute públic a la UE se situa al 87% del PIB, i l'hostilitat alemanya cap a més despesa fa que un programa d'obres públiques de New Deal sigui impossible. Però per les mateixes raons corre el risc de fer més promeses del compte. Propostes similars han fracassat a escala europea i nacional. Abans que els diners comencin a fluir, els projectes s'han de dissenyar, s'han d'assegurar els inversors, s'han d'aconseguir llicències urbanístiques i així successivament. Fins i tot si Europa s'inunda amb un torrent de diners privats que la comissió insisteix que estan disponibles, no hi ha garanties que els governs omplin les arques de Juncker. Després d'haver promocionat un paquet que pot equivaldre a no més del 0,8% de la producció de la UE durant tres anys, quedarà en evidència si els resultats són escassos, fins i tot si en pot culpar els altres. Les respostes dels analistes han estat silenciades, en el millor dels casos.

Això presenta un perill polític. La presidència de Juncker va tenir un començament difícil quan els diaris van publicar els suposats tractes fiscals amb centenars de multinacionals a Luxemburg quan ell n'era el ministre de finances. En una darrera gesta d'alquímia, Juncker intenta transformar aquest conflicte en un debat sobre l'harmonització fiscal a Europa, que fa temps que reclama.

Si el seu paquet d'inversió fracassa, dissipar la decepció no serà fàcil. Juncker no és gaire conegut pels votants, així que pot quedar aïllat de la seva ira. Però no es pot permetre d'alienar els líders nacionals, dels quals depèn. L'experiència europea demostra la rapidesa amb què el descontentament econòmic es pot convertir en fúria euroescèptica. I aquesta transmutació no interessa a Juncker.

Traducció de Paula Arnas Antolín